

Nr 36

*Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevil-
ningarna för budgetåret 1965/66, m. m., jämte i
ämnet väckta motioner.*

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevilningarnas belopp för budgetåret 1965/66 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande års riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1965 (Bilaga 1 till statsverkspropositionen 1965: Finansplanen) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster för budgetåret 1965/66 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksrevisionsverkets skrivelse den 14 december 1964 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I en den 23 april 1965 dagtecknad proposition nr 125 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1965/66 m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen att besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1965/66 med 100 procent av grundbeloppet.

Propositionen nr 125 har i här berörd del hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 760 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 891 av herr *Eliasson* i Sundborn *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen nr 125 måtte

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala angelägenheten av att en genomgripande, samlad skattereform snarast genomföres enligt de i motionerna angivna riktlinjerna i syfte att främja produktion och resurstillväxt, samt

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att säkrare långtidsplaner be-

träffande statens utgifter och inkomster, innefattande även olika reformförslag och angelägenhetsgraderingen dem emellan, måtte föreläggas riksdagen, i enlighet med vad i motionerna har anförts;

II) de likalydande motionerna I: 761 av herr *Lundström m. fl.* och II: 893 av herr *Ohlin m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 125 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t

1) uttala att en samlad skattereform enligt i motionerna angivna riktlinjer bör genomföras skyndsamt i syfte bl. a. att reducera marginalbeskattningen och stimulera den ekonomiska tillväxten, samt

2) begära *dels* att riksdagen förelägges långtidsprogram för utvecklingen av de statliga utgifterna och inkomsterna, så att en fastare grund erhålles för en bedömning av finanspolitiken och reformarbetet under de närmaste åren, *dels* att regeringen under riksdagens höstsession framlägger en samlad plan för åtgärder till bekämpande av den starka prisstegringen; ävensom

III) de likalydande motionerna I: 762 av herr *Virgin m. fl.* och II: 892 av herr *Heckscher m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

1) »uttala, att en finans- och skattepolitik i enlighet med de i motionerna angivna synpunkterna bort och bör föras i syfte att bevara penningvärdet och begränsa den enorma skatteskärpningen som främst drabbar skattskyldiga med årsinkomster på 20 000—50 000 kr. och sålunda förhindra de starka prisstegringarna,

2) hemställa, att allmänna skatteberedningen måtte få i uppdrag att fortsätta utredningar rörande fysiska personers beskattning, bl. a. rörande en indexreglering av ortsavdrag och skatteskiptsgränser samt förmögenhetsbeskattningens utformning».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 482 av herr *Sundin* och II: 570 av herr *Gustafsson* i Kårby, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning om de tekniska och administrativa problemen i anslutning till användandet av den indirekta beskattningen i konjunkturpolitiskt syfte för att möjliggöra en smidigare och effektivare finanspolitik».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 482, II: 891, II: 892 och II: 893.

Statsverkspropositionen

I det i statsverkspropositionen intagna förslaget till beräkning av inkomsterna å driftbudgeten under budgetåret 1965/66 är bevilningarna i överensstämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. . . .	10 800 000 000	
Kupongskatt	9 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt . . .	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	3 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	155 000 000	
Lotterivinstskatt	105 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	130 000 000	11 213 200 000
<hr/>		
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	590 000 000	
Trafikomläggningsskatt	100 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 525 000 000	2 215 000 000
<hr/>		
Tullar och acciser:		
Tullmedel	1 020 000 000	
Allmän varuskatt	5 350 000 000	
Särskilda varuskatter	345 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	350 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	5 000 000	
Tobaksskatt	1 175 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	20 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	49 000 000	
Skatt å sprit	1 500 000 000	
Skatt å vin	145 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	210 000 000	
Energiskatt	735 000 000	10 904 000 000
<hr/>		
Postverket (överskott)		26 000 000

Beträffande riksstatsförslagets inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna hänvisar utskottet till den i statsverkspropositionen lämnade sammanfattningen av beräkningarna, varvid dock endast de poster

som på grund av sin storlek eller av andra skäl är av speciellt intresse särskilt berörts. De närmare detaljerna i riksrevisionsverkets inkomstberäkning framgår av vid bilaga 1 till statsverkspropositionen fogat bihang 1.

Riksrevisionsverkets beräkning av statsinkomsternas utveckling på längre sikt

I en bilaga till riksrevisionsverkets vid statsverkspropositionen fogade inkomstberäkning för budgetåret 1965/66 har ämbetsverket redovisat en promemoria med vissa beräkningar av *statsinkomsterna under budgetåren 1966/67—1968/69*. I promemorian framhålls inledningsvis att utvecklingen av statsinkomsterna i första hand är beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen, för vilken på längre sikt endast schablonmässiga antaganden kan göras. Sambandet med den allmänna ekonomiska utvecklingen är särskilt utpräglat för titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Ämbetsverket fortsätter:

Varje procents förändring i de sammanlagda till taxering uppgivna inkomsterna kan sålunda, vid en i stort oförändrad inkomststruktur, beräknas medföra en förändring i summa påförd statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter med ca 125 milj. kr. per år. Vid ett schablonmässigt antagande om en 4-procentig ökning av skatteunderlaget vid 1967—1969 års taxeringar kan de påförda beloppen av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter beräknas uppgå till de belopp, som anges i följande tablå, i vilken även det enligt det föregående uppskattade beloppet vid 1965 och 1966 års taxeringar medtagits (milj. kr).

Taxeringsår				
1965	1966	1967	1968	1969
9 820	10 930	11 200	11 720	12 260
	+ 1 110	+ 270	+ 520	+ 540

Därefter framhåller riksrevisionsverket följande.

Genom uppbördstekniska förhållanden kan betydande skillnader förekomma mellan de påförda skatterna och de kassamässiga inkomsterna på skattetiteln under budgetåret. I detta sammanhang kan främst nämnas eftersläpningen i utbetalningarna av kommunalskattemedel, som blir speciellt märkbar vid större förändringar av skatteunderlaget. En antagen stegring av skatteunderlaget under budgetåren 1966/67—1968/69 med 4 procent skulle innebära, att inkomsterna på titeln skulle uppgå till 11 000 milj. kr. under budgetåret 1966/67. Budgetåret 1967/68 skulle de kassamässiga intäkterna på titeln uppgå till 11 300 milj. kr. och under budgetåret 1968/69 till 12 200 milj. kr.

För under tullar och acciser redovisade inkomstitlar är sambandet med den löpande ekonomiska utvecklingen speciellt framträdande för allmän varuskatt, som utgår på den värdemässiga omsättningen. För övriga tullar och acciser liksom för automobilskattemedlen har skattesatserna i betydande utsträckning karaktären av styckeskatter och är relativt oberoende

av förändringar i prisnivå. Vid givna skattesatser kan därför en prognos över intäkterna för ifrågakvarande inkomstitlar utföras med ledning av mindre preciserade antaganden om den allmänna ekonomiska utvecklingen än när det gäller titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Detsamma gäller under förutsättning av bland annat oförändrade förräntningskrav också för flertalet kapitalfonder.

I nedanstående sammanställning, i vilken även de kända beloppen för budgetåret 1963/64 och de nu beräknade beloppen för budgetåren 1964/65 och 1965/66 medtagits, har de beräknade intäkterna under budgetåren 1966/67—1968/69 för andra titlar än titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. sammanställts (milj. kr.).

	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69
Övrig skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse	407	443	413	428	443	458
Automobilskattemedel	1 820	1 970	2 090	2 210	2 220	2 335
Tullar och acciser	8 377	8 856	9 429	9 974	10 519	11 064
Uppbörd i statens verksamhet	309	534	733	670	620	570
Diverse inkomster	408	501	426	441	456	471
Statens affärsverksfonder	340	353	578	631	671	711
Övriga kapitalfonder . .	721	762	806	830	858	886
Summa	12 382	13 419	14 475	15 184	15 787	16 495

Beräkningen bygger på antaganden om en fortsatt ökning av nationalprodukten och dess komponenter i ungefär samma takt som hittills genomsnittligt under efterkrigstiden vid i stort sett stabil prisnivå. För vissa titlar såsom allmän varuskatt, tullmedel och i viss mån även affärsverksfonderna kan genom det nära sambandet mellan intäkter och den löpande ekonomiska utvecklingen också tämligen små förändringar i utvecklingstakten för nationalprodukten och dess komponenter ge utslag i intäkterna. Helt allmänt bör dessutom understrykas, att den absoluta nivån hos de beräknade beloppen för de olika inkomstitlarna är baserad på det beräknade utfallet av motsvarande inkomster under budgetåren 1964/65 och 1965/66. I den mån denna utgångspunkt för beräkningarna förskjutes, måste givetvis beräkningarna för budgetåren 1966/67—1968/69 revideras.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna

Härutinnan har departementschefen i statsverkspropositionen anført följande.

I enlighet med gällande grunder bör, som jag tidigare framhållit, under budgetåret 1965/66 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på budgetutjämningsfonden. Å andra sidan bör enligt samma grunder återföring från budgetutjämningsfonden ske av tidigare avsatta medel. Utifrån riksrevisionsverkets

förslag kan dessa avsättningar och återföringar beräknas resultera i en nettoavsättning av ca 200 milj. kr.

I det föregående har jag meddelat min avsikt att senare föreslå ändringar av reglerna för inkomstbeskattningen. Dessa förändringar kan beräknas medföra ett skattebortfall under budgetåret 1965/66 med avrundat 400 milj. kr. Å andra sidan bortfaller rätten till avdrag för industrins investeringar i maskiner och inventarier, vilket delvis motväger skattebortfallet. Med anledning härav förordar jag, att titeln *skatt å inkomst och förmögenhet m. m.* uppföres med avrundat 10 800 milj. kr.

Skogsvårdsavgiften har av 1964 års riksdag fastställts att för 1964 utgå efter promilletalet 1,0. I anslutning till de principer för finansieringen av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet som antogs av 1960 års riksdag förordar jag, att skogsvårdsavgiften för år 1965 skall utgå efter oförändrat promilletal, 1,0. Jag hemställer i det följande härom, varvid jag beräknar inkomsten av titeln skogsvårdsavgifter till 10,2 milj. kr.

Jag ansluter mig till riksrevisionsverkets förslag att inkomsterna under den i gällande riksstat uppförda inkomsttiteln *omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.* från och med budgetåret 1965/66 redovisas på två inkomsttitlar benämnda stämpelskatt och stämpelavgift resp. expeditionssavgifter, varav den senare bör redovisas under rubriken uppbörd i statens verksamhet.

Jag har i det föregående meddelat min avsikt att senare föreslå vissa förändringar av *bensin- och brännoljeskatten*, *allmänna varuskatten*, vissa *särskilda varuskatter* samt *tobaksskatten*. I anslutning härtill förordar jag att motsvarande inkomsttitlar uppföras med följande belopp nämligen 1 525, 5 350, 345 resp. 1 175 milj. kr.

I fråga om de under rubriken *uppbörd i statens verksamhet* upptagna inkomsttitlarna förordar jag följande.

Beträffande titeln inkomster vid flygtekniska försöksanstalten bör det såsom chefen för försvarsdepartementet senare denna dag föreslår vara möjligt att uppräknas inkomsterna från flygvapnet i förhållande till anstaltens förslag. Jag förordar att inkomsterna på titeln uppföres med 8,5 milj. kr.

Till statens institut för folkhälsan har anvisats ökade anslag för uppdragsverksamhet. I den mån det ökade anslaget tas i bruk uppkommer en ökning av inkomsterna. I avvaktan på fastställande av taxor för institutets uppdragsverksamhet förordar jag att inkomsterna vid institutet preliminärt uppföres med av riksrevisionsverket förordat belopp 650 000 kr. Kungl. Maj:t har den 4 december 1964 fastställt de exekutionsavgifter som skall uttagas i enskilda utsköningsmål fr. o. m. den 1 januari 1965. Mot bakgrund härav och under hänsynstagande till ett beräknat antal mål av 175 000 per år beräknar jag inkomsterna under titeln exekutionsavgifter till 5 milj. kr. för 1965/66.

Vad beträffar titeln *totalisatormedel* kommer den behållna inkomsten

under innevarande och nästa budgetår att påverkas av det beslut Kungl. Maj:t fattat den 18 december 1964 i fråga om fördelningen av vinstavdraget mellan staten och anordnarna. Jag beräknar inkomsterna på titeln under budgetåret 1964/65 till 75 milj. kr. och föreslår att titeln för 1965/66 uppföres med 75 milj. kr.

Beträffande inkomster av statens kapitalfonder har riksrevisionsverket beräknat inkomsterna för *televerket* under budgetåret 1964/65 till ett formellt belopp av 1 milj. kr. och under budgetåret 1965/66 till 185 milj. kr. Chefen för kommunikationsdepartementet kommer senare denna dag att föreslå att televerket bemyndigas att öka sin rörliga kredit i riksgäldskontoret från 55 milj. kr. till 200 milj. kr. Härigenom möjliggöres för televerket att inbetala hittills såsom rörelsemedel använda balanserade överskott redan under innevarande budgetår. Jag utgår ifrån att så skall ske och att även det löpande budgetårets överskott skall kunna inlevereras samt beräknar i enlighet härmed inkomsterna under titeln televerket till 185 milj. kr. under budgetåret 1964/65 samt 170 milj. kr. under 1965/66. Inkomsterna under titeln *statens järnvägar* har av riksrevisionsverket beräknats till 42 milj. kr. under budgetåret 1965/66. Såsom jag tidigare anfört har jag beräknat statens järnvägars överskott efter ordinarie avskrivningar till 82 milj. kr. vartill kommer 19 milj. kr. av ordinarie pensionsavsättningar. Vidare har jag förordat att av det sammanlagda överskottet om 101 milj. kr. 43 milj. kr. får disponeras för extra avskrivningar. Återstoden, eller 58 milj. kr., beräknar jag såsom inkomst under titeln statens järnvägar.

Under rubriken *diverse kapitalfonder* har riksrevisionsverket förutsatt att en särskild kapitalfond, benämnd cisternanläggningars fond, inrättas fr. o. m. budgetåret 1965/66. Som jag i det föregående anfört bör fonden benämnas förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap.

I fråga om beräkningen av övriga inkomstitlar i riksstatsförslaget föranleder riksrevisionsverkets förslag inte något uttalande från min sida.

Ny beräkning av vissa inkomstitlar

I propositionen nr 125 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomstitlar. Härav inhämtas bl. a. följande.

I skrivelse den 1 april 1965 har *riksrevisionsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomstitlarna för budgetåret 1965/66. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket liksom under tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomstitlarna ävensom beträffande vissa speciellt konjunktur känsliga inkomstitlar. Beträffande de olika inkomstitlarna har riksrevisionsverket i huvudsak anfört följande.

Skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Över denna titel redovisas utöver uppbörderna av de statsskatter, som slutgiltigt skall redovisas på titeln, även kommunalutskylder samt vissa skatter och avgifter som uppbäres i samband med den allmänna skatteuppbörden. I statsverkspropositionen uppfördes de behållna inkomsterna på titeln med 10 800 milj. kr., vilket var 300 milj. kr. mindre än enligt riksrevisionsverkets förslag. Ändringar av reglerna för inkomstbeskattningen beräknades därvid medföra ett skattebortfall med 400 milj. kr., medan bortfallet av avdragsrätten för vissa maskininvesteringar beräknades medföra en inkomstökning med 100 milj. kr.

Riksrevisionsverket har vid sin beräkning beaktat riksdagens beslut den 31 mars 1965 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 4 januari 1965 (nr 14) beträffande omläggning av den direkta beskattningen. Riksdagens beslut innebär följande:

1. Nya skalor för den *statliga inkomstskatten*.

2. Ändringar av *kommunalskatteavdraget*, innebärande i huvudsak att avdrag för kommunalskatt skall medges vid taxeringen till statlig inkomstskatt med minst en fjärdedel av beskattningsårets s. k. sammanräknade nettoinkomst. Detta minimiavdrag får dock ej överstiga 4 500 kr. för makar och ofullständiga familjer samt 2 250 kr. för övriga skattskyldiga. Överstiger den under närmast föregående år påförda kommunalskatten minimibeloppet, skall avdrag medges med det faktiskt påförda beloppet.

3. Höjning av *förvärvsavdraget* från f. n. 300 kr. + 20 % av inkomsten, dock högst 2 000 kr., till 300 kr. + 25 % av inkomsten, dock högst 3 000 kr. Förvärvsavdraget i samband med inkomst av jordbruksfastighet har höjts från 300 kr. till 1 000 kr. Avdragsrätten för icke hemmavarande barn under 16 år som f. n. får ske med tillhoppa högst 1 000 kr. har ändrats till att avse högst 1 000 kr. för varje barn.

4. *Folkpensionsavgiften*, som f. n. utgår med 4 % å till statlig inkomstskatt taxerad inkomst (om denna understiger 2 400 kr. uttages inte avgift) dock med högst 600 kr., lika för två makar som ogift, skall i stället utgå med 4 % å den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten, dock med högst 1 200 kr.

5. Nya *sjömansskattetabeller* innebärande bl. a. justering med hänsyn till de nya skalorna för den statliga inkomstskatten och att de nya tabellerna beräknas på grundval av en kommunal utdebitering av 16 kr. mot f. n. 15 kr.

6. Höjning av skattepliktsgränsen för *förmögenhetsskatten* från nuvarande 80 000 kr. till 100 000 kr.

Reformerna träder i kraft den 1 januari 1966 (avser inkomståret 1966) och tillämpas första gången vid 1967 års taxering utom beträffande förmögenhetsskatten där de nya reglerna tillämpas redan vid 1966 års taxering. Reformerna påverkar budgetåret 1965/66 huvudsakligen endast beträffande inkomsterna av preliminärskatt under uppördsterminerna mars och maj 1966.

Riksrevisionsverket har även beaktat det i Kungl. Maj:ts proposition den 26 februari 1965 (nr 84) framlagda förslaget att samtaxerade makar, som båda haft arbetsinkomst, skall kunna få skatten för arbetsinkomsten beräknad såsom om de blivit särtaxerade för denna inkomst. Den särskilda skatteberäkningen avser statlig inkomstskatt och folkpensionsavgift.

I proposition den 5 februari 1965 (nr 30) har Kungl. Maj:t i samband med 1965 års fastighetstaxering föreslagit att repartitionstalet vid fastighetsbeskattningen och det procenttal som ligger till grund för inkomstbeskattningen i fråga om en- och tvåfamiljsfastigheter skall sänkas från 2,5 till 2. De nya bestämmelserna föreslås skola tillämpas första gången vid 1966 års taxering. Skattepliktsgränsen för byggnad på annans mark föreslås höjd från 3 000 kr. till 5 000 kr. att tillämpas redan vid 1965 års taxering. De ökade taxeringsvärdena torde trots sänkningen av repartitionstalet medföra ökade skatteinkomster för staten och framförallt för kommunerna. Dessa inkomster påverkar preliminärskatteinflödet endast i den mån den skattskyldige — för undvikande av kvarstående skatt — ökar sina inbetalningar av preliminär skatt.

Vid de förnyade beräkningar av inkomstskatttiteln som nu utförts har riksrevisionsverket funnit det lämpligt att samtidigt med beräkningen av titeln för nästkommande budgetår bedöma utfallet för innevarande budgetår. Dessa beräkningar sammanfattas i följande sammanställning, varvid riksrevisionsverkets beräkningar i december 1964 medtagits som jämförelse (milj. kr.):

	1964/65 december- beräkning	ny beräk- ning	1965/66 december- beräkning	ny beräk- ning
<i>Inkomster</i>				
Prel. A-skatt under terminerna ..	15 250	15 300	16 700	16 400
Prel. B-skatt under terminerna ..	3 810	3 850	4 300	4 380
Fyllnadsbetalningar av preliminär skatt	1 000	1 100	900	1 200
Kvarstående skatt	1 180	1 160	1 250	1 250
Socialförsäkringsavgifter från di- rektdebiterade arbetsgivare m. m.	690	740	720	790
Tillkommande skatt, sjömansskatt, restantier m. m.	400	450	400	450
Summa inkomster	22 330	22 600	24 270	24 470
<i>Utgifter</i>				
Kommunalskattemedel	8 640	8 640	9 730	9 800
Överskjutande skatt	1 460	1 460	1 300	1 300
Övriga restitutioner	50	50	50	50
Utbetalningar till allmänna försäk- ringskassorna m. m.	1 670	1 710	1 770	1 820

	1964/65		1965/66	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
Utbetalningar till allmänna pensionsfonden	220	220	250	250
Omföringar	40	40	40	40
Summa utgifter	12 080	12 120	13 140	13 260
Inkomster utöver utgifter	10 250	10 480	11 130	11 210

Beträffande innebörden av de olika posterna i ovanstående sammanställning hänvisas till riksrevisionsverkets decemberberäkning.

Den redovisade avvikelserna mellan den nu företagna beräkningen och decemberberäkningen hänför sig för innevarande budgetår främst till att fyllnadsbetalningarna våren 1965 uppräknats med 100 milj. kr. som en följd av det höjda inkomsttagandet för bolagen och att under uppbördsterminerna erlagd preliminär A-skatt och B-skatt uppräknats med 90 milj. kr. på grund av de nu kända uppgifterna om uppbördens storlek och fördelning i november 1964 och januari 1965 samt tillgängliga sammanfattande uppgifter om uppbörden i mars 1965.

För budgetåret 1965/66 har i jämförelse med decemberberäkningen antagits en nedgång av under uppbördsterminerna erlagd preliminär A-skatt, vilket främst är att hänföra till skattebortfall till följd av den beslutade omläggningen av den direkta beskattningen. Fyllnadsbetalningarna av preliminärskatt under våren 1966 har i jämförelse med decemberberäkningen uppräknats med 300 milj. kr. Den förut redovisade beräkningen av bolagens taxerade inkomster väntas öka utrymmet för bolagens fyllnadsbetalningar. Vidare beräknas fyllnadsbetalningarna öka bl. a. genom påverkan av de genom 1965 års fastighetstaxering höjda taxeringsvärdena.

För övriga poster räknas endast med obetydliga förändringar jämfört med decemberberäkningen, vilka beträffande socialförsäkringarna grundas på i skrivelse från riks försäkringsverket den 12 mars 1965 erhållna uppgifter.

De avsättningar till respektive återföringar från budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel, som enligt den nu framlagda beräkningen bör verkställas under budgetåren 1964/65 och 1965/66 framgår av följande sammanställning i vilken som jämförelse medtagits motsvarande belopp vid riksrevisionsverkets decemberberäkning (milj. kr.):

	1964/65		1965/66	
	decemberberäkning	ny beräkning	decemberberäkning	ny beräkning
Avsättning	1 350	1 400	1 400	1 600
Återföring	1 225	1 225	1 200	1 200
Nettoavsättning	125	175	200	400

Med starkt understrykande av de osäkerhetsmoment, som även vid denna tidpunkt föreligger, uppskattar riksrevisionsverket de behållna inkomsterna på titeln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. för budgetåret 1964/65 till 10 500 milj. kr. och föreslår att titeln i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 11 200 milj. kr., vilket är 400 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Arvsskatt och gåvoskatt. I statsverkspropositionen är denna inkomsttitel uppförd med 155 milj. kr. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln arvsskatt och gåvoskatt i riksstaten uppföres med oförändrat 155 milj. kr.

Lotterivinstskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen uppförd med 105 milj. kr. I skrivelse den 11 mars 1965 har kontrollstyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till likaledes 105 milj. kr. Riksrevisionsverket, som beräknar inkomsterna på titeln till 110 milj. kr. för innevarande budgetår, förordar att titeln lotterivinstskatt i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 110 milj. kr., vilket är 5 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Stämpelskatt och stämpelavgift. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 130 milj. kr. I sin förenämnda skrivelse har kontrollstyrelsen beräknat inkomsterna på titeln till likaledes 130 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar att titeln stämpelskatt och stämpelavgift i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med oförändrat 130 milj. kr.

Fordonsskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 590 milj. kr. Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter uppgick den debiterade fordonsskatten vid den ordinarie uppbördsterminen i februari—mars 1965 till 531 milj. kr., vilket är 42 milj. kr. mer än det föregående år debiterade beloppet. Genom bestämmelserna om anstånd i vissa fall med att erlægga automobilskatt i kungörelsen den 15 augusti 1962 (nr 499) kan ett belopp av ca 44 milj. kr. hänförligt till budgetåret 1964/65 beräknas inflyta först under budgetåret 1965/66. Å andra sidan inlevererades på grund av motsvarande anståndsbestämmelser ca 35 milj. kr. avseende debiteringen i februari—mars 1964 först under innevarande budgetår. Med ledning av de anförda uppgifterna har riksrevisionsverket beräknat inkomsterna på titeln till 560 milj. kr. för budgetåret 1964/65, vilket är 10 milj. kr. mer än i decemberberäkningen. Enligt uppgifter från överståthållarämbetet och länsstyrelserna uppgick vid utgången av år 1964 antalet registrerade personbilar till ca 1 677 000, vilket var ca 120 000 fler än vid utgången av år 1963. Beträffande beräkningen för nästkommande budgetår finner sig riksrevisionsverket kunna utgå från en ökning av fordonsbeståndet av i stort sett samma storlek som under innevarande budgetår. Riksrevisionsverket föreslår, att titeln fordonsskatt i riksstaten uppföres med 600 milj. kr., vilket är 10 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Trafikomläggningsskatt. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 100 milj. kr. Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade uppgifter uppgick den debiterade trafikomläggningsskatten vid den ordinarie uppbörden i februari—mars 1965 till 95 milj. kr. Riksrevisionsverket, som för innevarande budgetår beräknar titeln till 93 milj. kr., förordar att titeln trafikomläggningsskatt i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med oförändrat 100 milj. kr.

Bensin- och brännoljeskatt. Denna titel beräknades av riksrevisionsverket i december 1964 till 1 400 milj. kr. I statsverkspropositionen är denna titel uppförd med 1 525 milj. kr. på grund av en förutsatt höjning av bensinskatten med 5 öre per liter fr. o. m. den 1 juli 1965. Riksdagen har sedermera bifallit Kungl. Maj:ts i proposition den 4 januari 1965 (nr 14) framlagda förslag till höjning av bensinskatten. Med ledning av från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, kontrollstyrelsen och jordbruksnämnden erhållna uppgifter förordar riksrevisionsverket, att titeln i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med samma belopp som i statsverkspropositionen eller 1 525 milj. kr.

Tullmedel. I statsverkspropositionen är denna titel uppförd med 1 020 milj. kr. I skrivelse till riksrevisionsverket den 12 mars 1965 har generaltullstyrelsen uppskattat bruttouppbörden av tullmedel till 1 150 milj. kr. för budgetåret 1965/66. Styrelsens uppskattning har företagits på basis av importprognosen i den preliminära nationalbudgeten för 1965 och under förutsättning av att ekonomiska eller politiska förhållanden utomlands icke skall medföra några väsentliga ändringar i villkoren för den svenska utrikeshandeln samt att importen liksom hittills skall vara fri från direkta restriktioner. Generaltullstyrelsen har vid beräkningen beaktat dels den tullreducering om 10 procent för varor av EFTA-ursprung, som genomfördes den 31 december 1964, dels den ytterligare tullsänkning om likaledes 10 procent, som är avsedd att genomföras den 31 december 1965. För restitutioner beräknar styrelsen ett belopp av 90 milj. kr., varigenom nettouppbörden av tullmedel under budgetåret 1965/66 skulle utgöra 1 060 milj. kr.

Riksrevisionsverket, som beräknar titeln tullmedel för innevarande budgetår till 1 030 milj. kr., förordar att titeln i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 1 100 milj. kr., vilket är 80 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Allmän varuskatt. Denna inkomsttitel beräknades av riksrevisionsverket i december 1964 till 3 900 milj. kr. I statsverkspropositionen uppfördes den med 5 350 milj. kr. med hänsyn till en förutsatt höjning av denna skatt fr. o. m. den 1 juli 1965 från 6 % till 9 %. Härvid föreslogs införande av en reduceringsregel vid beskattningen av företagens maskininvesteringar. Riksdagen

gen har den 31 mars 1965 beslutat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 4 januari 1965 (nr 14). Riksdagens beslut innebär ytterligare höjning av procentsatsen från 9 % till 9,1 % vilket motsvarar jämnt 10 % vid öppen debitering. Höjningen beräknas medföra en inkomstökning av 60 milj. kr. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket inkomsterna på ifrågavarande titel till 3 500 milj. kr. eller samma belopp som räknades med i decemberberäkningen. Med hänvisning till de allmänna förutsättningar angående den fortsatta ekonomiska utvecklingen, som riksrevisionsverket lagt till grund för sin beräkning, förordar ämbetsverket att inkomsterna på titeln allmän varuskatt i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 5 400 milj. kr., vilket är 50 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Särskilda varuskatter. Denna inkomstitel beräknades av riksrevisionsverket i december 1964 till 445 milj. kr. I statsverkspropositionen uppfördes den med 345 milj. kr. med hänsyn till en förutsatt förändring av vissa varuskatter, innebärande bl. a. slopande av skatten på grammofonvaror, socker, sirap, spelkort och vissa varor från det kemisk-tekniska området. Riksdagen har den 31 mars 1965 med vissa justeringar godkänt i proposition den 4 januari 1965 (nr 14) framlagda förslag. Förändringarna skall tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1965. Generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen har i sina förnyade beräkningar med beaktande av den föreslagna skatteändringen uppskattat inkomsterna till 350 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar att titeln särskilda varuskatter i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 350 milj. kr., vilket är 5 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Omsättningsskatt å motorfordon. Denna titel är i statsverkspropositionen upptagen med 350 milj. kr. För innevarande budgetår beräknar riksrevisionsverket nu inkomsterna på titeln till 310 milj. kr., eller samma belopp som i decemberberäkningen. Riksrevisionsverket förordar på grundval av beräkningar från vissa myndigheter att titeln omsättningsskatt å motorfordon i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 350 milj. kr. eller med samma belopp som i statsverkspropositionen.

Tobaksskatt. Denna titel beräknades av riksrevisionsverket i december 1964 till 1 050 milj. kr. I statsverkspropositionen uppfördes den med 1 175 milj. kr. med hänsyn till en förutsatt höjning av skatten på cigaretter med 2 öre fr. o. m. den 1 juli 1965. Riksdagen har den 31 mars 1965 godkänt i proposition den 4 januari 1965 (nr 14) framlagda förslag till nämnda skattehöjning. I sin förnyade beräkning har kontrollstyrelsen med beaktande av den föreslagna skattehöjningen uppskattat inkomsterna på titeln till 1 195 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar, att titeln tobaksskatt i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 1 200 milj. kr., vilket är 25 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Skatt å sprit. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 1 500 milj. kr. I anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning förordar riksrevisionsverket att titeln skatt å sprit i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med oförändrat 1 500 milj. kr.

Skatt å vin. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 145 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar i anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning, att titeln i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med oförändrat 145 milj. kr.

Skatt å malt- och läskedrycker. Inkomsterna under denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 210 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar i anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning, att titeln skatt å malt- och läskedrycker i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med oförändrat 210 milj. kr.

Energiskatt. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 735 milj. kr. I sina förnyade beräkningar har kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen beräknat intäkterna av energiskatt till sammanlagt 738 milj. kr. Riksrevisionsverket förordar i anslutning till kontrollstyrelsens förnyade beräkning, att titeln energiskatt i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 745 milj. kr., vilket är 10 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen.

Postverket. Denna titel uppfördes i statsverkspropositionen med 26 milj. kr. I förnyad beräkning den 19 mars 1965 har poststyrelsen angivit överskottet under nästkommande budgetår till 5 milj. kr. Poststyrelsen anför i sin skrivelse bl. a. följande.

»För budgetåret 1964/65 beräknas överskottet nu till 18 milj. kr. mot 28 i höstberäkningen. Bortsett från några mindre betydelsefulla ändringar, delvis sammanhängande med övergången till ny kontoplan, beror minskningen på att postbanken inte kommer att leverera den vinst på 10 milj. kr., med vilken man räknade i höstas. Såsom angavs i styrelsens skrivelse den 19 november 1964 hade nedskrivningsbehovet för postbankens del efter den då nyligen genomförda diskontohöjningen inte slutgiltigt bedömts. Behovet av nedskrivningar av obligationsinnehavet har visat sig vara större än det tidigare preliminärt beräknade. Av den anledningen har poststyrelsen beslutat att disponera 1964 års överskott i postsparbanks- och postgirorörelsen i sin helhet för nedskrivning av värdepappersinnehavet.

För budgetåret 1965/66 räknar styrelsen nu med ett överskott på 5 milj. kr., som i sin helhet hänför sig till postverket utom postbanken. Med tanke på att det fortfarande föreligger nedskrivningsbehov i fråga om postbankens innehav av obligationer och statsskuldförbindelser även sedan hela bruttoöverskottet för 1964 disponerats för nedskrivningar, är det nämligen i dagens läge svårt att överblicka frågan om leverans av vinstmedel från postbanken att gottskrivas postverkets bokslut för budgetåret 1965/66.»

Riksrevisionsverket föreslår, i anslutning till postverkets ovannämnda beräkning att titeln postverket i riksstaten för budgetåret 1965/66 uppföres med 5 milj. kr., vilket är 21 milj. kr. mindre än i statsverkspropositionen.

Ämbetsverkets ändringsförslag innehåller därjämte bl. a., att inkomsttiteln för dels *rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag*, dels *rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag* upptagits den förra till 22 milj. kr. mot 20 milj. kr. enligt statsverkspropositionen samt den senare till 50 milj. kr. mot 49 milj. kr. enligt nämnda proposition.

Departementschefens beräkning av de särskilda inkomstitlarna m. m.

I denna del anför departementschefen i kompletteringspropositionen bl. a. följande.

Jag ansluter mig till riksrevisionsverkets förslag till förändringar i den beräkning av vissa inkomstitlar för nästkommande budgetår som redovisades i statsverkspropositionen med de ändringar och kompletteringar jag i det följande kommer att ange.

Sedan riksrevisionsverket avgav sin inkomstberäkning har preliminär uppgörelse träffats om ändring av vissa avlönings- och pensionsförmåner. Detta påverkar affärsverkens rörelseresultat för budgetåret 1965/66. Hän-syn härtill har i stället tagits på så vis att dessa kostnader inkluderats i den särskilda post för merkostnader för löne- och pensionsförmåner som beräknats på budgetens utgiftssida.

I prop. 1965: 34 med förslag till stat för *försvarets fastighetsfond* för budgetåret 1965/66 beräknas inkomsterna till ca 45 milj. kr. eller 1 milj. kr. lägre än vad som beräknats i riksstatsförslaget.

Inkomsterna från *televerket* har av riksrevisionsverket beräknats till 50 milj. kr. för budgetåret 1964/65. Beräkningen bygger på förutsättningen att verket inte helt skulle utnyttja sin rörliga kredit. Då jag i enlighet med den bedömning som gjordes i statsverkspropositionen finner det angeläget att verket inlevererar så stor del som möjligt av balanserat överskott från tidigare och innevarande budgetår, anser jag att verket bör utnyttja krediten maximalt, varvid ytterligare 50 milj. kr. bör kunna inlevereras. Jag har i min redovisning i det föregående av budgetläget förutsatt att så sker. Riksrevisionsverket har vidare föreslagit att inkomsttiteln för budgetåret 1965/66 skall uppföras med 20 milj. kr., vilket endast är en mindre del av det för budgetåret beräknade verkliga rörelseöverskottet. Jag godtar ämbetsverkets förslag men förutsätter därvid att frågan om televerkets rörelsemedel skall ägnas noggrant övervägande framdeles.

Såsom hemställts i statsverkspropositionen bör i enlighet med gällande grunder för budgetåret 1965/66 avsättning ske till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel. De avsatta medlen bör särredovisas på fonden. Å

andra sidan bör enligt samma grunder återföring ske av tidigare avsatta be-
lopp. I enlighet med riksrevisionsverkets förslag kan dessa avsättningar och
återföringar nu beräknas resultera i en nettoavsättning av 400 milj. kr.

Beträffande *budgetläget* framhåller departementschefen i kompletterings-
propositionen följande.

De förnyade budgetkalkylerna för innevarande och nästa budgetår har
gett till resultat ungefär samma utvecklingsbild som den som tecknades
i årets statsverksproposition. Totalbudgetens saldo beräknas fortfarande
förskjutas i negativ riktning under innevarande budgetår och för nästa
budgetår förutses en ytterligare förskjutning i samma riktning, om än i nå-
got mindre omfattning än tidigare beräknat. Underskottet på totalbudgeten
1965/66 skulle komma att bli ca 700 milj. kr. eller drygt 200 milj. kr. större
än det förutsedda underskottet för innevarande budgetår. Att utvecklings-
tendensen nu något ändrats betingas väsentligen av att statsinkomsterna
nästa budgetår kan beräknas stiga med ca 500 milj. kr. mer än vad som
tidigare fanns anledning anta. Denna ytterligare uppgång i statsinkomsterna
förklaras i huvudsak av att aktiebolagens inkomster antas stiga snabbare
än tidigare beräknats, vilket i kalkylerna tagit sig uttryck i större fyllnads-
inbetalningar av preliminär skatt under både innevarande och nästa bud-
getår. För innevarande budgetår motvägs den ytterligare ökningen i stats-
inkomsterna av utgiftsökningar av ungefär samma storleksordning medan
för nästa budgetår de totala statsutgifterna beräknas stiga endast ca 250
milj. kr. mer än vad som redovisades i statsverkspropositionen. Vid bedöm-
ningen av utgiftsutvecklingen budgetåret 1965/66 bör emellertid observeras
att hänsyn inte kunnat tas till löneutvecklingen för de statsanställda år 1966

Totalbudgeten 1963/64—1965/66. Milj. kr.

	1963/64 Utfall	1964/65		1965/66		Förändring	
		Stv.- prop. 1965	Ny beräk- ning	Stv.- prop. 1965	Ny be- räk- ning	Utfall 1963/64— ny ber. 1964/65	Ny ber. 1964/65— ny ber. 1965/66
Driftbudgetens inkomster ..	20 927	23 901	24 073	26 877	27 359	+ 3 146	+ 3 286
Driftbudgetens utgifter (inkl. reservationsmedelsföränd- ringar)	19 922	23 339	23 524	26 360	26 684	+ 3 602	+ 3 160
Överskott/underskott (—) på driftbudgeten	1 006	562	549	517	675	— 457	+ 126
Medelsbehov på kapitalbud- geten	1 081	915	840	1 451	1 356	— 241	+ 516
Ökad/minskad (—) disposi- tion av rörliga krediter....	11	200	200	25	25	+ 189	— 175
Totalbudgetens saldo	— 86	— 553	— 491	— 959	— 706	— 405	— 215

eller till eventuella tillkommande utgifter på tilläggsstat. Å andra sidan har för år 1966 det schablonmässiga antagandet om en ökning i lönesumman med 4 % bibehållits.

Inkomstutvecklingen. Till grund för beräkningen av statsinkomsterna ligger antaganden om inkomstutvecklingen under beräkningsperioden för löntagare, övriga fysiska personer och svenska bolag m. fl. Några större förändringar i antagandena om utvecklingen av dessa komponenter i skatteunderlaget jämfört med antagandena i statsverkspropositionen har inte gjorts. Detta innebär att den totala lönesumman beräknas stiga med 9 % såväl år 1964 som år 1965. Bedömningen för år 1965 har gjorts med hänsynstagande dels till de avtalsmässiga lönehöjningarna dels till att lönenivån vid årets början till följd av löneglidning under år 1964 översteg genomsnittet för år 1964. Vidare bedöms en fortsatt löneglidning sannolik samtidigt som antalet anställda kan antas komma att öka. För år 1966 har det schablonmässiga antagandet om en ökning av lönesumman med 4 % bibehållits. Det kan i detta sammanhang förtjäna påpekas att ökningen av skatteunderlaget år 1966 påverkar endast två av budgetårets sex uppbördsterminer och att därför en större ökning av lönesumman än enligt schablonen skulle få endast begränsad effekt på statsinkomsterna under budgetåret 1965/66. Beträffande fysiska personers inkomster av andra förvärvskällor än tjänst förutsätter inkomstberäkningen ökningarna med 4,5 å 5 % under hela den aktuella perioden. Aktiebolagens taxerade inkomster, som från 1963 till 1964 års taxering steg med 13,5 %, antogs i statsverkspropositionens inkomstberäkning komma att stiga med 5 % från 1964 till 1965 års taxering

Inkomster på driftbudgeten 1963/64—1965/66. Milj. kr.

	1963/64	1964/65		1965/66		Förändring	
	Utfall	Stv.- prop. 1965	Ny beräk- ning	Stv.- prop. 1965	Ny be- räk- ning	Utfall 1963/64- ny ber. 1964/65	Ny ber. 1964/65- ny ber. 1965/66
Skatt å inkomst och förmögenhet m. m.	8 545	10 300	10 500	10 800	11 200	+ 1 955	+ 700
Övrig skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse ...	407	443	434	413	418	+ 27	- 16
Automobilskattemedel	1 820	1 970	1 978	2 215	2 225	+ 158	+ 247
Tullar och acciser	8 377	8 856	8 905	10 904	11 077	+ 528	+ 2 172
Uppbörd i statens verksamhet	309	534	512	738	782	+ 203	+ 270
Diverse inkomster	408	499	507	421	431	+ 99	- 76
Statens affärsverksfonder ..	340	537	453	579	420	+ 113	- 33
Övriga kapitalfonder	721	762	784	807	806	+ 63	+ 22
Summa	20 927	23 901	24 073	26 877	27 359	+ 3 146	+ 3 286

och med ytterligare 5 % till 1966 års taxering. På grundval av en enkät till ett antal större bolag, vilka tillsammans svarar för ca 3/4 av samtliga bolags taxerade inkomster, har riksrevisionsverket nu i stället antagit att aktiebolagens inkomster stiger med drygt 10 % från 1964 till 1965 års taxering.

De redovisade antagandena om skatteunderlagets tillväxt har betydelse främst för utvecklingen av den behållna statsinkomsten på inkomstskatttiteln. Jämfört med statsverkspropositionens beräkning förutses en ökning med 200 milj. kr. resp. 400 milj. kr. under 1964/65 och 1965/66, varav 100 milj. kr. resp. 300 milj. kr. hänför sig till förutsedda ökningarna av fyllnadsinbetalningarna av preliminär skatt. Dessa ökningarna betingas främst av den antagna större uppgången i aktiebolagens taxerade inkomster. Vidare har den preliminära skatteuppbörden uppräknats på grund av uppbördens storlek i november 1964 samt januari och mars 1965. Större avvikelser i övrigt från statsverkspropositionens inkomstberäkning förutses bl. a. för tullmedel som antas öka med ytterligare 30 milj. kr. resp. 80 milj. kr. under 1964/65 och 1965/66. Inleveranserna av överskottsmedel från televerket beräknas minska med 85 milj. kr. resp. 150 milj. kr. jämfört med tidigare beräkningar beroende på verkets ansträngda likviditetsläge. För 1965/66 har den allmänna varuskatten uppräknats med 50 milj. kr. på grundval av riksdagens beslut att höja uttagsprocenten med 0,1 procentenhet mer än vad som förutsattes i statsverkspropositionen. Tobaksskatten har uppräknats med 25 milj. kr. och kommunernas bidrag till kostnaderna för polis- och domstolväsendet med 40 milj. kr. beroende på en förskjutning av inkomsterna från 1964/65 till 1965/66.

Sammanfattningsvis innebär den förnyade inkomstberäkningen att statsinkomsterna kommer att öka med ca 3 150 milj. kr. eller 15 % under innevarande budgetår och med ytterligare ca 3 300 milj. kr. eller 14 % under nästa budgetår.

Utgiftsutvecklingen. Statens totala utgifter, här definierade som driftbudgetens utgifter exkl. avskrivningar samt investeringsanslag på kapitalbudgeten i förekommande fall med hänsyn tagen till förändringar av reservationsmedelsbehållningar och rörliga krediter, uppgår enligt nu föreliggande beräkningar till 25,8 miljarder kr. 1964/65 och 29,3 miljarder kr. 1965/66. Beräkningen innebär att utgifterna under innevarande budgetår stiger med 3,7 miljarder kr. eller ca 17 % och under nästa budgetår med 3,5 miljarder kr. eller drygt 13 %.

Den förnyade beräkningen av statsutgifterna under innevarande budgetår skiljer sig endast obetydligt från beräkningen i statsverkspropositionen. Förändringarna uppgår till mindre än 100 milj. kr. Detta resultat uppkommer genom att tillkommande utgifter på tilläggsstat och merutgifter på förslagsanslag motverkas av en mindre medelsförbrukning på driftbudgetens reservationsanslag och investeringsanslagen än tidigare beräknat. För

1965/66 har t. o. m. den 31 mars i särskilda propositioner begärts ca 95 milj. kr. utöver statsverkspropositionen vartill kommer drygt 28 milj. kr. i avskrivningsmedel. Härutöver beräknas tillkomma ca 175 milj. kr. i kostnader för ändrade lönegradsplaceringar m. m. samt 80 milj. kr. för ytterligare ett indextillägg till folkpensionerna.

De totala utgifterna på driftbudgeten inkl. avskrivningar beräknas för 1964/65 till drygt 23,5 miljarder kr. vilket är inemot 200 milj. kr. mer än vad som beräknades i statsverkspropositionen. På tilläggsstat II har, utöver prop. 1965: 2, intill den 1 april begärts sammanlagt ca 265 milj. kr. Här till kommer senare denna dag förslag om anslag med ytterligare 247 milj. kr. som enligt vad som förutsatts i statsverkspropositionen skall anvisas på tilläggsstat till innevarande budgetår för nedskrivning av SJ:s kapital. Bland större anslag på tilläggsstat noteras 85 milj. kr. till reglering av prisstegringar inom försvaret, 25 milj. kr. ytterligare kostnader för övergång till högertrafik, 60 milj. kr. till allmänna beredskapsarbeten och 10 milj. kr. till ytterligare bidrag till förbättring av åldringsbostäder. Till avskrivning av nya kapitalinvesteringar har begärts ytterligare 70 milj. kr., varav 40 milj. kr. för avskrivning av tillskott till Uddevallavarvet och 12 milj. kr. till förvärv av kvarteret Vinstocken i Stockholm.

Statsutgifterna 1963/64—1965/66. Milj. kr.

	1963/64	1964/65		1965/66		Förändring	
	Utfall	Stv.-prop. 1965	Ny beräkning	Stv.-prop. 1965	Ny beräkning	Utfall 1963/64—ny ber. 1964/65	Ny ber. 1964/65—ny ber. 1965/66
1. Driftbudgeten exkl. avskrivningar	19 450	22 294	22 444	25 256	25 552	+ 2 994	+ 3 108
A. Driftbudgeten totalt	19 922	23 339	23 524	26 360	26 684	+ 3 602	+ 3 160
B. Avskrivningsmedel	— 472	— 1 045	— 1 080	— 1 104	— 1 132	— 608	— 52
2. Medelsförbrukning på kapitalbudgeten	2 587	3 208	3 150	3 731	3 685	+ 563	+ 535
A. Avskrivningsmedel från riksstaten	471	797	832	1 103	1 131	+ 361	+ 299
B. Avskrivningsmedel inom fonderna m. m.	930	1 133	1 100	1 032	1 054	+ 170	— 46
C. Kapitalåterbetalning ¹	105	363	378	145	144	+ 273	— 234
D. Återstående medelsbehov	1 081	915	840	1 451	1 356	— 241	+ 516
3. Rörliga krediter	11	200	200	25	25	+ 189	— 175
Totala statsutgifter (1+2+3)	22 048	25 702	25 794	29 012	29 262	+ 3 746	+ 3 468
Nettoutgifter² (1 A+2 D+3)	21 014	24 454	24 564	27 836	28 065	+ 3 550	+ 3 501

¹ Inkl. avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

² Motsvarar det utgiftsbelopp som skall ställas mot driftbudgetens inkomster.

I sin beräkning av budgetutfallet för innevarande budgetår har riksrevisionsverket, på grundval av uppgifter som de medelsförvaltande myndigheterna lämnat, beräknat merutgifter på förslagsanslag till drygt 90 milj. kr. utöver besparingar. För flertalet avlöningsanslag förutses betydande merutgifter, vilka emellertid i princip uppvägs av motsvarande besparingar på de anslag under fjärde och tolfte huvudtitlarna som anvisats till täckning av beräknade merkostnader för löner och pensioner. Folkpensionsanslaget beräknas komma att belastas med merutgifter uppgående till 225 milj. kr., vilka delvis förklaras av att ytterligare indextillägg utlösts men som också betingas av den förutsatta omfördelningen av folkpensioneringskostnaderna mellan stat och kommun. Denna omläggning av finansieringssystemet innebär bokföringsmässigt en merbelastning på folkpensionsanslaget 1964/65 men medför inte någon kassamässig utgiftsökning eftersom motsvarande belopp utan reform skulle ha utbetalats som förskott i avvaktan på inbetalning av de kommunbidrag som avser år 1965 och som skulle inbetalats i mars 1966. I övrigt förutses merutgifter på anslagen till sjukförsäkringen med 26 milj. kr. och till barnbidrag med 12 milj. kr. Å andra sidan väntas besparingar uppkomma på anslagen till bostadsrabatter med drygt 40 milj. kr., till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område med ca 14 milj. kr. och till personalpensioner med 20 milj. kr.

Reservationsmedelsbehållningarna antogs i statsverkspropositionen komma att öka med 300 milj. kr. under 1964/65 bortsett från avskrivningsmedel. Riksrevisionsverkets utfallsberäkning tyder nu på att reservationsmedelsbehållningarna skulle komma att öka med 540 milj. kr., varav 40 milj. kr. hänför sig till avskrivningsmedel. En av finansdepartementet företagen enkät visar en motsvarande uppgång i reservationsmedelsbehållningarna. Ungefär hälften av uppgången hänför sig till vägunderhållsanslaget och uppkommer genom övergången till kalenderårsberäkning av detta anslag. En betydande uppgång redovisas också för sysselsättningsanslagen under elfte huvudtiteln.

Medelsförbrukningen på kapitalbudgetens anslag beräknas för 1964/65 till 3 150 milj. kr. eller ca 60 milj. kr. mindre än vad som antogs i statsverkspropositionen. På tilläggsstat II har efter det prop. 1965: 2 avläts till riksdagen begärts ytterligare ca 130 milj. kr., varav 70 milj. kr. för förvärv av fastigheter i Stockholm och 40 milj. kr. i tillskott till Uddevallavarvet. Minskningen i anslagsbehållningarna, som i statsverkspropositionen beräknades komma att uppgå till 200 milj. kr., antas nu komma att begränsas till ca 50 milj. kr. De medel som i form av avskrivningar och kapitalåterbetalningar står till förfogande för finansieringen av utgifterna på kapitalbudgeten beräknas komma att stiga med drygt 15 milj. kr. Det återstående medelsbehovet på kapitalbudgeten kommer därigenom att sjunka med 75 milj. kr. från i statsverkspropositionen beräknade 915 milj. kr. till 840 milj. kr. Dispositionen av rörliga krediter antogs i statsverkspropositionen kom-

ma att öka med 200 milj. kr., framför allt genom att televerkets rätt till disposition av kredit föreslogs ökad. En förnyad enkät angående myndigheternas bedömning av sin disposition av rörliga krediter under återstoden av budgetåret har inte gett anledning att ändra det i statsverkspropositionen gjorda antagandet.

De totala utgifterna på driftbudgeten 1965/66 uppskattas nu till ca 26 680 milj. kr. eller ca 320 milj. kr. mer än i statsverkspropositionen. Uppgången i de beräknade utgifterna betingas bl. a. av att ytterligare anslag begärts i särskilda propositioner under vårriksdagen. Av ökningen hänför sig ca 175 milj. kr. till merkostnader för ändrade lönegradsplaceringar och drygt 28 milj. kr. till ökat behov av avskrivningsmedel. I särskilda propositioner har begärts drygt 40 milj. kr., varav 7 milj. kr. hänför sig till socialdepartementet och ca 14 milj. kr till ecklesiastikdepartementet. Härutöver tillkommer 80 milj. kr. på grund av att ytterligare ett indextillägg kommer att utlösas i juni 1965. För en fullständig redovisning av föreslagna eller beslutade förändringar torde få hänvisas till *bihang D*.

Reservationsmedelsbehållningarna antogs i statsverkspropositionen totalt sett komma att förbli oförändrade under det framförliggande budgetåret. Finansdepartementets enkät över myndigheternas bedömningar av reservationsmedelsutvecklingen visar att myndigheterna räknar med en minskning av reservationsmedelsbehållningarna med inemot 300 milj. kr. För egen del finner jag det inte realistiskt att räkna med att en så stor medelsförbrukning på reservationsanslagen skall kunna uppkomma att den av myndigheterna förutsedda minskningen av reservationsmedelsbehållningarna kommer till stånd. Jag finner f. n. inte anledning frångå det i statsverkspropositionen gjorda antagandet om totalt sett oförändrade reservationsmedelsbehållningar under nästa budgetår.

Medelsförbrukningen på kapitalbudgetens anslag, som i statsverkspropositionen beräknades till 3 731 milj. kr., beräknas nu till 3 685 milj. kr. Å ena sidan har i särskilda propositioner begärts ytterligare 54 milj. kr., varav drygt 40 milj. kr. hänför sig till byggnadsarbeten vid högre undervisningsanstalter inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. Å andra sidan synes nu anledning föreligga att anta en mindre minskning av anslagsbehållningarna än vad som tidigare antagits. Anslagsbehållningarna på kapitalbudgeten beräknades i statsverkspropositionen komma att minska med 200 milj. kr. Detta antagande baserades på bl. a. den förutsedda medelsförbrukningen på lånefonden för bostadsbyggande. Enligt en av finansdepartementet utförd enkät räknar myndigheterna med att anslagsbehållningarna under 1965/66 kommer att minska med drygt 250 milj. kr., varav huvudparten hänför sig till lånefonden för bostadsbyggande och andra lånefonder. Då några reala hinder för en utgiftsexpansion på detta område inte föreligger och en ökad takt i utbetalningarna av bostadslånemedel under nästa budgetår inte förefaller osannolik finner jag det motiverat att anta att

Totalbudgeten 1960/61—1965/66 Milj. kr.

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65			1965/66	
					Riksstat	Stv.-prop. 1965	Ny beräkning	Stv.-prop. 1965	Ny beräkning
Driftbudgeten									
Inkomster	16 641	18 007	19 869	20 927	22 961	23 901	24 073	26 877	27 359
Avsättning (—)/Återföring (+) av kommunal- skattemedel	(— 350)	(— 450)	(— 525)	(+ 50)	(+ 100)	(— 125)	(— 175)	(— 200)	(— 400)
Utgifter	14 829	15 993	18 717	19 922	22 717	23 339	23 524	26 360	26 684
Driftbudgetens saldo	+ 1 812	+ 2 014	+ 1 152	+ 1 006	+ 244	+ 562	+ 549	+ 517	+ 675
Kapitalbudgeten									
Avskrivningsmedel och övriga likvida medel ..	1 134	1 274	1 941	1 506	2 045	2 293	2 310	2 280	2 329
Investeringsanslag	2 526	2 693	2 754	2 587	3 170	3 208	3 150	3 731	3 685
Återstående medelsbehov	1 392	1 419	813	1 081	1 125	915	840	1 451	1 356
Rörliga krediter									
Ökad/Minskad (—) disposition	39	68	12	11	—	200	200	25	25
Totalbudgetens saldo	+ 381	+ 527	+ 327	— 86	— 881	— 553	— 491	— 959	— 706

Anm. Då avsättning till (—) och återföring från (+) budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel inte representerar någon kassamässig utgift resp. inkomst för staten har nettobeloppen för dessa bokföringsmässiga transaktioner satts inom parentes.

¹ Därav reservationsmedelsökning 200 milj. kr.

² Därav minskning av anslagsbehållningarna 300 milj. kr.

³ Därav reservationsmedelsökning 300 milj. kr.

⁴ Därav minskning av anslagsbehållningarna 200 milj. kr.

⁵ Därav tilläggsstater 987 milj. kr., merutgifter på förslagsanslag 92 milj. kr. och reservationsmedelsökning 540 milj. kr.

⁶ Därav tilläggsstater 233 milj. kr. och minskning av anslagsbehållningarna 47 milj. kr.

⁷ Därav minskning av anslagsbehållningarna 200 milj. kr.

⁸ Därav minskning av anslagsbehållningarna 100 milj. kr.

anslagsbehållningarna kommer att minska med ca 100 milj. kr. De medel som i form av avskrivningsmedel, kapitalåterbetalningar m. m. står till förfogande för finansieringen av kapitalbudgetens utgifter beräknas komma att öka med 49 milj. kr. i förhållande till statsverkspropositionens beräkning. Det återstående medelsbehovet på kapitalbudgeten kommer därigenom att uppgå till 1 356 milj. kr. mot 1 451 milj. kr. enligt tidigare beräkning.

Dispositionen av rörliga krediter antogs i statsverkspropositionen komma att öka med 25 milj. kr. Någon anledning att nu frångå denna bedömning föreligger inte.

Sammanfattning. Den inkomst- och utgiftsutveckling som beskrivits i det föregående har sammanfattats i en särskild tabell *Totalbudgeten 1960/61—1965/66*. En omsvängning i budgetutvecklingen från totalöverskott under 1960-talets tre första budgetår till ungefärlig balans inträffade budgetåret 1963/64. En ytterligare förskjutning i negativ riktning förutses för såväl innevarande som nästa budgetår.

En betydande grad av osäkerhet vidlåder fortfarande budgetberäkningarna för återstående del av innevarande budgetår. Särskilt gäller detta omfattningen av fyllnadsinbetalningarna av preliminärskatt samt utbetalningarna från lånefonden för bostadsbyggande. Kalkylerna för nästa budgetår är av naturliga skäl långt osäkrare beträffande såväl inkomst- som utgiftsidan. Sålunda saknas ännu underlag för en bedömning av skatteunderlagets utveckling år 1966. Utgiftsutvecklingen är med säkerhet underskattad såtillvida att någon generell lönehöjning för de statsanställda år 1966 inte medräknats och hänsyn inte heller har kunnat tas till erfarenhetsmässigt tillkommande utgifter på tilläggsstat.

I anslutning till vad departementschefen sålunda anfört har Kungl. Maj:t i propositionen nr 125 föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1965/66 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom *Bilaga 1* fogad specifikation. Denna specifikation överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna med undantag av att i specifikationen inkomsterna å följande inkomsttitlar beräknats sålunda:

Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	11 200 000 000
Lotterivinstskatt	110 000 000
Fordonsskatt	600 000 000
Tullmedel	1 100 000 000
Allmän varuskatt	5 400 000 000
Särskilda varuskatter	350 000 000
Tobaksskatt	1 200 000 000
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	22 000 000

Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	50 000 000
Energiskatt	745 000 000
Postverket (överskott)	5 000 000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 125 föreslagna beräkningarna av bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionens beräkningar innebär en sammanlagd ökning med 567 milj. kronor.

Motionerna

I de likalydande *motionerna I: 482* av herr Sundin och *II: 570* av herr Gustafsson i Kårby framhålles att ett stabilt penningvärde måste vara en given målsättning för den ekonomiska politiken och att enighet råder om att samhället bör eftersträva en stigande levnadsstandard och full sysselsättning. Samtidigt som kraven ökar på samhället att fullfölja målsättningen om en hög och stabil sysselsättningsnivå har arbetsmarknadsparterna fått en långt större anslutning och kraft och arbetsmarknadspolitiken utvecklats till en betydelsefull faktor inom den ekonomiska politiken.

Med hänsyn till de uppenbart negativa verkningarna av en ständigt fortgående penningvärdeförsämring bör de nuvarande konjunkturpolitiska medlen kompletteras och göras effektivare. Motionärerna ifrågasätter om finanspolitiken i dess nuvarande utformning är tillräckligt smidig för att kunna bemästra de överslag som lätt uppstår i ett balansläge på gränsen mellan högkonjunktur och överkonjunktur. Finanspolitikens möjligheter att motverka överhettning av konjunkturen skulle avsevärt förbättras, om den praktiska användningen av beskattningen som konjunkturpolitiskt instrument gjordes smidigare. Detta bör enligt motionärerna ske inom den indirekta beskattningens ram. Härigenom kunde en utjämning i hushållens efterfrågan åstadkommas och konsumtionen begränsas till dess en avmattning i konjunkturen inträder, varefter en skattesänkning kunde uppmantra till en ökning av konsumtionen. Skatten bör vara helt oberoende av det för tillfället aktuella statliga medelsbehovet. Det är vidare angeläget att förvaltningen av dessa medel ges en sådan utformning att en fondering av medlen under riksdagens kontroll möjliggöres.

I de likalydande *motionerna I: 760* av herr Bengtson m. fl. och *II: 891* av herr Eliasson i Sundborn m. fl. framhålles att den av finansministern i propositionen nr 125 framlagda långsiktsbedömningen ger ökad aktualitet åt utformningen av såväl beskattningssystemet som långsiktsplaneringen. Ett primärt krav på beskattningssystemet måste vara, att det har en utformning, som tar största möjliga hänsyn till produktivitets- och arbetsviljan och medger en smidig medverkan för upprätthållande av samhälls-

ekonomisk stabilitet. Det på delreformer uppbyggda nuvarande skattesystemet bör ersättas av en genomgripande samlad skattereform. Beskattningssystemets produktivetsfrämjande utformning förutsätter vad gäller den direkta beskattningen ytterligare sänkt marginalbeskattning för mellanlönegrupperna och ytterligare höjning av förvärvsavdragen. Den nödvändiga sänkningen av den direkta beskattningen medför med hänsyn till det ökade anspråket på resurser i statsbudgeten en förskjutning mot ökad indirekt beskattning. Denna bör därvid få en sådan utformning, att den blir i stort sett neutral i förhållande till konsumtion och konkurrens. Den av allmänna skatteberedningen förordade mervärdeskatten kan sägas vara en i stort sett renodlad konsumtionsbeskattning, som inte belastar näringslivets investeringar och energiförbrukning. Även den direkta företagsbeskattningen måste utformas så att viljan och förmågan till produktion ökas. Ökade möjligheter till resultatutjämning, till företagssparande och till avskrivning av byggnader och maskiner måste öppnas. De framtida ökade kraven på resurser i statsbudgeten och särskilt på investeringar i näringslivet medför att inte endast företagssparandet och företagets självfinansieringsförmåga utan även det frivilliga personliga sparandet bör stimuleras genom särskilda skattelättnader. Med hänsyn till att ett skattesystem, som avser att främja produktionen, bör vara så utformat, att skatt på kapitaltillgångar uttas endast på avkastningen är det också av vikt, att förmögenhetsbeskattningen skyndsamt överses. Med de ökade påfrestningar på samhällsekonomin, som man under de framförliggande åren måste räkna med enligt den förevarande propositionens långsiktsperspektiv, är det särskilt angeläget, att effektivare medel mot inflationsutvecklingen skapas. Generellt sett bör för skattesystemet gälla, att det på ett smidigare sätt än hittills bör kunna anpassas efter konjunkturerna.

En finanspolitik, som skall fylla sitt syfte att medverka till en stabil samhällsekonomi, måste inriktas på att så långt möjligt anpassa statsbudgetens omfattning efter samhällsekonomin resurser. Den nuvarande och framtida situationen illustrerar bristen på en säker långsichtsplanering. Det måste anses angeläget att regeringen i den långsichtsplanering, som presenteras för riksdagen, inrymmer planer på olika reformer, varigenom möjliggörs en angelägenhetsgradering av det fortsatta reformarbetet och en säkrare inriktning på reformer, som kan främja effektiviteten i näringslivet och därmed resurstillväxten. Skattetrycket kan därmed hållas inom rimliga gränser.

I de likalydande *motionerna I: 761* av herr Lundström m. fl. och *II: 893* av herr Ohlin m. fl. anföres inledningsvis bl. a., att finanspolitiken vid sidan av penning- och kreditpolitiken spelar en betydelsefull roll när det gäller att hålla inflationen under kontroll och undgå en så allvarlig försämring av penningvärdet som den vårt land upplevt under efterkrigs tiden.

Motionärerna erinrar om att de i ett tidigare sammanhang framfört krav

på en rundabordskonferens beträffande den ekonomiska politiken och föreslår att ett ekonomiskt-socialt råd tillsättes, som mer kontinuerligt kan diskutera hithörande spörsmål. Ett underlag för riksdagens arbete och den offentliga debatten bör vara en av regeringen tidigt under riksdagens höst-session framlagd samlad plan för dessa frågor.

Den i propositionen redovisade omständigheten att statens utgifter under de närmaste åren kommer att stiga snabbare än inkomsterna motiverar enligt motionärernas åsikt dels en flerårsbedömning i form av rullande femårsplaner i syfte att i tiden samordna stegringen i utgifter och inkomster, och dels en reform av skattesystemet. Motionärerna anser att det krävs en genomgripande, samlad lösning, som i sina huvuddrag innebär att

1. den direkta beskattningen reformeras i syfte att bl. a. sänka marginalbeskattningen,
2. den allmänna varuskatten ersättes av en mervärdeskatt,
3. punktskatterna med få undantag avvecklas,
4. beskattningen av företag och enskilda utformas så att företagssparande och annat enskilt sparande underlättas och ekonomisk expansion främjas,
5. förmögenhetsskatten skyndsamt överses.

I detta sammanhang erinrar motionärerna om att de begärt undersökningar om metoder att undvika inflationens automatiskt skattehöjande verkan.

En sänkning av den personliga skatten anser motionärerna inte kunna genomföras utan en förskjutning mot ökad indirekt beskattning. Därvid bör grupper med svag ekonomisk bärkraft, t. ex. folkpensionärer och barnfamiljer, kompenseras. Den höjning av förvärvsavdraget för barnfamiljer, som årets riksdag beslutat, finner motionärerna inte tillräckligt långtgående. En höjning av maximibeloppet från beslutade 3 000 till 4 000 kr. framstår som motiverad, och även andra reformer återstår. Den utredning som tillsatts inom finansdepartementet för att granska familjebeskattningen bör således ha som primär målsättning för sitt arbete att utforma ett förslag som ger båda makarna en verklig valfrihet mellan hem och förvärvsarbete. Möjligheterna att övervinna de svårigheter, som skulle uppstå vid en eventuell övergång från sam- till särbeskattning, bör särskilt utredas. Utredningen bör vidare ske under medverkan av en bredare parlamentarisk representation.

I de likalydande *motionerna I: 762* av herr Virgin m. fl. och *II: 892* av herr Heckscher m. fl. framhålls inledningsvis att den socialdemokratiska politiken medfört en stark inflation och en fortgående skattestegring. Av propositionen nr 125 framgår att den offentliga andelen av produktionsökningen även i fortsättningen kommer att starkt öka. En dylik utveckling kan enligt motionärernas mening inte accepteras. Om penningvärdet skall kunna hållas så fast som möjligt och de enskilda få rätt att själva bestämma över

så stor andel av sin inkomst som möjligt måste möjligheter skapas för konkurrens på lika villkor för olika branscher och företag sinsemellan och gentemot det allmänna, finanspolitiken koordineras med penningpolitiken och skattepolitiken ges en rättvisare och rationellare utformning än för närvarande.

I fråga om den direkta beskattningen förordar motionärerna på skilda områden reformer, om vilkas genomförande förslag väckts i särskilda motioner till årets riksdag. Dessa avser — förutom olika skattelindrande och skatteutjämnande åtgärder inom företagsbeskattningen — bl. a. införande av sparavdrag och barnavdrag vid beskattningen, rätt till förvärvsavdrag med styrkta, verkliga kostnader, höjning av ortsavdragen, lindring av progressionen vid den statliga beskattningen samt indexreglering av ortsavdrag och skatteskalor.

Förmögenhetsskatten bör enligt motionärerna göras till föremål för ytterligare utredning. Därvid bör särskilt prövas frågan om vad som hör utgöra underlag för förmögenhetsbeskattning samt om tillämpningen av den s. k. 80-procentregeln. Vidare talar enligt motionärernas mening starka skäl för att göra förmögenhetsskatten avdragsgill vid inkomstbeskattningen.

I fråga om den indirekta beskattningen förordar motionärerna införande av en mervärdeskatt i överensstämmelse med allmänna skatteberedningens förslag.

Motionärerna erinrar avslutningsvis om att högerpartiets budgetalternativ för budgetåret 1965/66 innebär skattesänkningar, som för de mest behövande, nämligen barnfamiljerna, är väsentligt högre än enligt det av innevarande års riksdag antagna regeringsförslaget. Härtill kommer att högerens alternativ innebär en högst betydande budgetförstärkning. Den inkomstminskning som de föreslagna skattesänkningarna medför för budgetåret 1966/67 och därefter bör enligt motionärernas mening kunna kompenseras genom begränsningar av statsutgifterna. Motionärerna hänvisar i detta sammanhang till den i särskilda motioner begärda besparingsutredningen.

Utskottets yttrande

I propositionen nr 125 har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit, att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för hela budgetåret 1965/66 med 100 procent av grundbeloppet. Vidare har Kungl. Maj:t i propositionen avgivit förslag till beräkning av bevillningarna för nämnda budgetår.

Enligt gällande bestämmelser skall procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande vara detsamma under helt kalenderår. Då sagda procenttal för senare hälften av löpande budgetår är 100, tillstyrker utskottet,

att samma utlagningsprocent bestämmes för förra hälften av budgetåret 1965/66.

Av den redogörelse för budgetläget, som departementschefen lämnat i den förevarande propositionen, framgår att den utvecklingsbild som för innevarande och nästa budgetår tecknades i årets statsverksproposition inte undergått några väsentliga förändringar. Totalbudgeten för budgetåret 1964/65 kan sålunda enligt nu tillgängliga beräkningar antas visa ett underskott av ca 490 milj. kr. mot ett i statsverkspropositionen angivet underskott av omkring 550 milj. kr. I jämförelse med utfallet närmast föregående budgetår, 1963/64, innebär de nu framlagda beräkningarna en försvagning av budgeten med ca 400 milj. kr.

Enligt beräkningarna i statsverkspropositionen utvisade totalbudgeten för budgetåret 1965/66 ett underskott å ca 960 milj. kr. De nya beräkningarna enligt kompletteringspropositionen antas resultera i ett underskott å i runt tal 710 milj. kr., d. v. s. en minskning av underskottet med ca 250 milj. kr. Den nu något ändrade utvecklingstendensen beror väsentligen på att statsinkomsterna nästa år kan beräknas stiga med ca 500 milj. kr. mer än vad som tidigare fanns anledning antaga, främst med hänsyn till aktiebolagens ökade inkomster. Mot denna inkomstökning svarar emellertid en utgiftsökning å ca 250 milj. kr. Vid bedömningen av utgiftsökningen bör emellertid uppmärksammas att hänsyn inte tagits till löneutvecklingen för de statsanställda år 1966 och till eventuella tillkommande utgifter på tilläggsstat. Med hänsyn till nu kända förhållanden kan upplåningsbehovet för nästkommande budgetår uppskattas till ca 700 milj. kr.

I samband med kompletteringspropositionen redovisas en långtidsbudget, som avser att ge upplysning om den utgiftsutveckling och de resursanspråk, som följer av statens verksamhet och den statsunderstödda kommunala verksamheten under den fyraårsperiod som inleds med budgetåret 1966/67. De i långtidsbudgeten redovisade beräkningarna skulle medföra ett statligt lånebehov under det sistnämnda budgetåret av ca 2 miljarder kr. och under budgetåret 1967/68 av ca 3 miljarder kr., varefter lånebehovet skulle kvarstå på denna nivå. Ehuru en betydande osäkerhet alltid vidlåder framtida beräkningar, pekar således tendensen mot en försvagning av det statsfinansiella läget. Departementschefen understryker att långtidsbudgeten inte har till syfte att förutsäga de utgiftsbehov, som kan bli följden av framtida reformer på olika områden, och framhåller vidare att redan gjorda åtaganden inom den offentliga sektorn är så omfattande att de kräver betydande ansträngningar för att kunna förverkligas. I propositionen framhålles avslutningsvis att nya engagemang svårigen kan genomföras inom ramen för förutsedda statsinkomster. Tvärtom kan den pågående reformverksamheten komma att ställa krav på extra inkomstökningar eller på indragningar inom andra områden. Den förutsedda bristen på arbets-

kraft under återstoden av 1960-talet gör det särskilt angeläget att planera den statliga verksamheten och att intensifiera ansträngningarna att öka arbetskraftsutbudet. Med en realistisk bedömning av våra möjligheter och med en klok hushållning anser departementschefen emellertid förutsättningarna goda för en fortsatt gynnsam utveckling.

Utskottet ansluter sig i sin bedömning av det samhällsekonomiska läget till den i kompletteringspropositionen redovisade uppfattningen. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet att procenttalet för den statliga inkomstskattens uttagande även för senare hälften av budgetåret 1965/66 fastställs till 100.

Utskottet behandlar här efter de i anledning av den förevarande propositionen väckta, sinsemellan likalydande motionerna I: 760 av herr Bengtson m. fl. och II: 891 av herr Eliasson i Sundborn m. fl., I: 761 av herr Lundström m. fl. och II: 893 av herr Ohlin m. fl. samt I: 762 av herr Virgin m. fl. och II: 892 av herr Heckscher m. fl. Samtliga motioner innehåller yrkanden om generella skattereformer, syftande bl. a. till lättnader på olika områden av den direkta beskattningen och till en förskjutning mot ökad indirekt beskattning.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att utskottet vid innevarande års riksdag, bl. a. i sitt betänkande nr 16 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14, haft att taga ställning till motionsyrkanden av samma principiella innebörd som i de nu förevarande motionerna. Därvid har utskottet i huvudsak godtagit de i propositionen framförda förslagen till omläggning av den direkta och indirekta beskattningen samt särskilt framhållit att utrymmet för ytterligare lättnader i den direkta beskattningen måste anses tämligen begränsat. Riksdagen har — i enlighet med bevillningsutskottets hemställan — antagit propositionens förslag med vissa av utskottet föreslagna tillägg och ändringar, innebärande bl. a. höjning av förvärvsavdragen vid beskattningen.

Enligt utskottets mening kan det från statsfinansiell synpunkt inte anses försvarligt att för närvarande binda sig för ytterligare skattelättnader. Utskottet vill i detta sammanhang ånyo understryka, att den av årets riksdag antagna skattereformen måste ses som ett provisorium i avvaktan på resultatet av det arbete, som bedrivs inom företagsskatteutredningen och inom de departementala arbetsgrupper, vilka har att överarbeta allmänna skatteberedningens förslag i fråga om familjebeskattningen och mervärdeskatten. På grund av det anförda anser utskottet sig inte kunna biträda de i motionerna framförda kraven på generella eller partiella skattereformer.

Utskottet har vidare att ta ställning till de i samtliga i anledning av propositionen nr 125 väckta motioner framförda utredningsyrkandena avseende planeringen av statens utgifter och inkomster på längre sikt.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att i anledning av proposition

nr 14 väcktes motioner med yrkande bl. a. att Kungl. Maj:t måtte lämna riksdagen sammanställning rörande långsichtsplaneringen av statens utgifts- och inkomstpolitik. Motionerna hänvisades i nu berörda del till statsutskottet, som — enligt vad bevillningsutskottet erfarit — kommer att behandla motionerna vid innevarande års höstriktsdag. Med hänsyn till att de nu förevarande motionsyrkandena därvid kommer att bli besvarade anser utskottet sig inte ha anledning att i detta sammanhang göra något särskilt uttalande i ämnet.

Vad härefter angår det i motionerna I: 761 av herr Lundström m. fl. och II: 893 av herr Ohlin m. fl. framförda yrkandet, att Kungl. Maj:t till höst-sessionen av innevarande års riksdag måtte framlägga en särskild plan för åtgärder att bekämpa prisstegringen, vill utskottet erinra om att departementschefen i kompletteringspropositionen redovisat en mängd åtgärder, som redan vidtagits eller är avsedda att vidtagas inom finans-, penning- och arbetsmarknadspolitiken för att motverka de inflationistiska tendenserna i samhällsekonomin. Chefen för handelsdepartementet har vidare helt nyligen i svar på en enkel fråga i andra kammaren framhållit, att regeringen ägnar prisfrågorna intensiv uppmärksamhet. Departementschefen erinrade därvid om att den inom handelsdepartementet tillsatta arbetsgruppen med uppgift att utreda prisövervakningen framlagt konkreta förslag, vilka bl. a. lett till betydande personalförstärkningar hos de prisövervakande myndigheterna samt en effektivisering av prisövervakning och konsumentupplysning. Därjämte har en särskild sakkunnig tillkallats för att utreda riktprissystemet. Några åtgärder, som behöver underställas riksdagen, är emellertid inte aktuella. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t och de prisövervakande myndigheterna redan har sin uppmärksamhet riktad på prisutvecklingen, anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka det i motionerna I: 761 och II: 893 framförda skrivelseyrkandet rörande åtgärder för att bekämpa prisstegringen.

I de vid riksdagens början väckta motionerna I: 482 av herr Sundin och II: 570 av herr Gustafsson i Kårby angående användande av indirekt beskattning i konjunkturpolitiskt syfte framhåller motionärerna, att finanspolitiken i dess nuvarande utformning inte är tillräckligt smidig för att kunna bemästra ett balansläge mellan högkonjunktur och överkonjunktur utan bör kompletteras med en snabb anpassning av beskattningen i förhållande till konjunkturlägets växlingar. Denna anpassning bör enligt motionärernas mening äga rum inom den indirekta beskattningens ram. Motionerna utmynnar i ett utredningsyrkande i ämnet.

I anledning av vad i motionerna anförts vill utskottet erinra om att stabiliseringsutredningen i sitt år 1961 avgivna betänkande om mål och medel i stabiliseringspolitiken (SOU 1961: 42) ingående prövat de olika möjligheterna att använda beskattningen såsom stabiliseringspolitiskt medel och därvid bl. a. funnit, att en allmän indirekt beskattning bäst skulle fylla upp-

giften såsom konjunkturpolitiskt instrument. Även allmänna skatteberedningen har i sitt betänkande (SOU 1964: 25) diskuterat beskattningens utnyttjande i den konjunkturstabiliserande ekonomiska politiken. Utredningen har därvid särskilt behandlat frågan hur avdragsrätten vid en mervärdebeskattning skall kunna utnyttjas för konjunkturpolitiska åtgärder. Detta spörsmål torde även komma att bli prövat av den departementala arbetsgrupp, som skall överarbeta allmänna skatteberedningens förslag i fråga om mervärdeskatten. Med hänvisning till det anförda finner utskottet sig inte kunna biträda yrkandet om ytterligare utredning.

De i propositionen nr 125 framlagda beräkningarna av bevillningarna utvisar i förhållande till statsverkspropositionen en ökning med 567 milj. kr. Därvid har inkomsttiteln skatt på inkomst och förmögenhet m. m. vid den i kompletteringspropositionen föreslagna uttagningsprocenten upptagits med 11 200 milj. kr. mot i statsverkspropositionen 10 800 milj. kr. Vid de förnyade beräkningarna har hänsyn tagits till riksdagens beslut i anledning av förslagen i proposition nr 14 beträffande omläggning av den direkta beskattningen och i proposition nr 30 angående sänkning av repartitions-talet vid fastighetsbeskattningen och procenttalet vid inkomstbeskattningen av fastighet. Förändringarna hänför sig till titelns inkomstsida, där fyllnadsbetalningarna våren 1965 och våren 1966 uppräknats med 100 resp. 300 milj. kr. som en följd av antagandet om höjda inkomster för bolagen och av de genom 1965 års fastighetstaxering höjda taxeringsvärdena. För budgetåret 1965/66 har räknats med en nedgång av den under uppbörds-terminerna erlagda preliminärskatten, främst på grund av den beslutade omläggningen av den direkta beskattningen.

Inkomsttiteln tullmedel är i statsverkspropositionen uppförd med 1 020 milj. kr. Med hänsyn till importprognosen för år 1965, tullsänkningar inom EFTA och restitutioner beräknas titeln numera till 1 100 milj. kr. Inkomsttiteln allmän varuskatt har i kompletteringspropositionen uppräknats med 50 milj. kr. bl. a. med hänsyn till riksdagens beslut om höjning av skattesatsen till 9,1 procent, motsvarande 10 procent vid öppen debitering. Inkomsterna på titeln tobaksskatt uppfördes i statsverkspropositionen med 1 175 milj. kr. Med beaktande av den av riksdagen beslutade höjningen av skatten på cigaretter beräknas inkomsterna på denna titel numera till 1 200 milj. kr. Skatten å malt- och läskedrycker har i propositionen nr 125 uppförts oförändrat med 210 milj. kr. Bevillningsutskottet har i sitt betänkande nr 32 tillstyrkt förslaget i proposition nr 94 om införande av ett s. k. mellanöl. Under förutsättning att riksdagen bifaller sistnämnda proposition bör enligt utskottets mening titeln skatt å malt- och läskedrycker uppräknas med 40 milj. kr. till 250 milj. kr. För inkomsttiteln postverket föreslås i kompletteringspropositionen ett belopp av 5 milj. kr. mot i statsverkspropositionen uppförda 26 milj. kr. I övrigt föreslås i kompletteringspropo-

sitionen vissa smärre ändringar av de i statsverkspropositionen gjorda beräkningarna av statsverkets inkomster.

Med undantag av den nyssnämnda ändringen av inkomstiteln skatt å malt- och läskedrycker föranleder de i propositionen nr 125 gjorda beräkningarna av bevillningarna ingen erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 125, såvitt densamma hänvisats till bevillningsutskottet — måtte besluta att statlig inkomstskatt för skattskyldig, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för budgetåret 1965/66 med 100 procent av grundbeloppet;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 482 av herr Sundin och II: 570 av herr Gustafsson i Kårby,

2) de likalydande motionerna I: 760 av herr Bengtson m. fl. och II: 891 av herr Eliasson i Sundborn m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 761 av herr Lundström m. fl. och II: 893 av herr Ohlin m. fl., samt

4) de likalydande motionerna I: 762 av herr Virgin m. fl. och II: 892 av herr Heckscher m. fl.,

mätte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

C) att bevillningarna för budgetåret 1965/66 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Skatt på inkomst och förmögenhet m. m.	11 200 000 000	
Kupongskatt	9 000 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt ..	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	10 200 000	
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	3 000 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	155 000 000	
Lotterivinstskatt	110 000 000	
Stämpelskatt och stämpelavgift	130 000 000	11 618 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	600 000 000	

	Kronor	Kronor
Trafikomläggningsskatt	100 000 000	
Bensin- och brännoljeskatt	1 525 000 000	2 225 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	1 100 000 000	
Allmän varuskatt	5 400 000 000	
Särskilda varuskatter	350 000 000	
Omsättningsskatt å motorfordon	350 000 000	
Regleringsavgift och accis å fettvaror m. m.	5 000 000	
Tobaksskatt	1 200 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihan- delsbolag	22 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhan- delsbolag	50 000 000	
Skatt å sprit	1 500 000 000	
Skatt å vin	145 000 000	
Skatt å malt- och läskedrycker	250 000 000	
Energiskatt	745 000 000	11 117 000 000
Postverket (överskott)		5 000 000

Stockholm den 20 maj 1965

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson*, Yngve Nilsson*, Wårnberg, Tage Johansson, Gösta Jacobsson, Billman, Paul Jansson, Sundin och Skårman*; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt*, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander*, Vigelsbo, Engkvist, Asp, fru Nettelbrandt och herr Eriksson i Bäckmora.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

angående finanspolitiken m. m.

I) av herrar *Billman, Sundin, Skårman, Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt* och herr *Eriksson* i Bäckmora, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 760 av herr Bengtson m. fl. och II: 891 av herr Eliasson i Sundborn m. fl. samt I: 761 av herr Lundström m. fl. och II: 893 av herr Ohlin m. fl. — ansett, att utskottet under punkterna B 2 och 3 bort hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära *dels* att en säkrare långtidsplanering beträffande statens utgifter och inkomster förelägges riksdagen, så att en fastare grund erhålls för en bedömning av finanspolitiken och reformarbetet under de närmaste åren, *dels* att regeringen under riksdagens höstsession framlägger en samlad plan för åtgärder till bekämpande av den starka prisstegringen.

II) av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson* och *Magnusson* i Borås, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 762 av herr Virgin m. fl. och II: 892 av herr Heckscher m. fl. — ansett, att utskottet under punkten B 4 bort hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bort uttala, att en finans- och skattepolitik i enlighet med de i motionerna angivna synpunkterna bort och bör föras i syfte att bevara penningvärdet, hejda den offentliga utgifts-expansionen samt begränsa den enorma skattes kärpning-
en, och sålunda förhindra de starka prisstegringarna.

angående en samlad skattereform

III) av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Billman, Sundin, Skårman, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt* och herr *Eriksson* i Bäckmora, vilka ansett, att utskottet under punkterna B 2, 3 och 4 bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 760 av herr Bengtson m. fl. och II: 891 av herr Eliasson i Sundborn m. fl., I: 761 av herr Lundström m. fl. och II: 893 av herr Ohlin m. fl. samt I: 762 av herr Virgin m. fl. och II: 892 av herr Heckscher m. fl., i vad de avser den framtida utformningen av skattesystemet, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att en samlad skattereform skyndsamt bör genomföras, innebärande

1) en reformering av den direkta beskattningen i syfte

att med tillgodoseende av bärkraftsprincipen bl. a. sänka marginalsatterna och undvika en genom inflation åstadkommen automatisk skatteskärpning,

2) en konkurrens- och konsumtionsneutral mervärdeskatt i stället för den nuvarande omsättningsskatten,

3) en utrensning bland punktskatterna,

4) en översyn av förmögenhetsbeskattningen, samt

5) reformering av beskattningen av företag och enskilda i syfte att främja enskilt sparande och ekonomisk expansion.